

სწოლის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

დამატების № 201.

ჰვირა 14 მარტი 1904 წ.

ბაზეთის № 2438

კავკასიელი მხატვრები. (უკანასკნელი გამოცემა სურათებისა).

ღელის მსხვერპლი

(დასასრული)

III

ფეროსინემ კარგად იცოდა, რა საზიზღრების ჩაღენსაც ადგა და ამისთვის უნდოდა, რომ მარტო იმას არ ჩაედინა ეს. რძლისადმი შურმა შეილის სიბრალოლიც დაეიწყო და მოისურვა, თავის მოჭმეღებაში იმასაც მიადებინოს მონაწილეობა.

— რა ვქნა, ღია, რა ვიცი.. რა ვქნა—უთხრა ყოყმანის შემდეგ ლუკიამ დედას.

ამ კილოზე ცხადად ატყობდა ფეროსინემ, რომ შეილის დაიყოღება, აუ მოხერხებით მოიქცეოდა.

— გაბედე, შენი ქირიმე, გაბედე, პო, შეილო, პო... შენ ყველთვის ჩემი ვამგონე იყავი, ყველიფერს მიჯგერებდი... ჩემი ღიე, ჩემი, მე შენთვის გეუღნები, შეილო, შეთვის, შენიკაი რო მინდა, იმიზა გირჩევი, შეი-

ლო. დამიჯერე... ასე ვქნათ შეილო, ასე... მოეწამლოთ... იმისანა წამალი მაქ, მაშინათეე მოკლავს... შენ მე დამიჯერე და არ წავაგებ... შეენიერე ქალს გათხოვინებ მერე. ბზითებსაც ავაღლებებ. ყველთვის ჩემი გამგონე იყავი და ახლაც გამიგონე, მე შენი გლახა არ მინდა... ზო, ღია ზო, ღმერთი მავას არ გიწყენს... ვქნათ...

— ღია, რაც უნდა იყოს, ცოდვა...კაცი შეილია...

— რის ცოდვა, შეუბედურო, ღმერთი არ ხეღვას, ღიეღება მის სახელს, რა

ქეჩა სამარჯახში.—სურათი ზომურისა.

მწვანას სწვავს.—სურათი თიბქისი.

ქურთის ქალს თავა მააქვს.—სურ. შმერღინეცა.

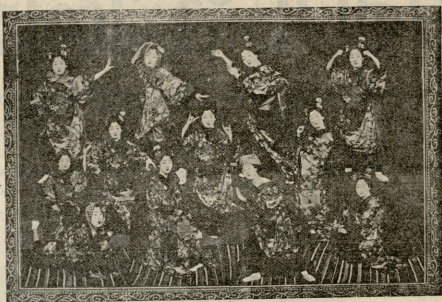
ი ა კ რ ი ა . (საპუტარი კორმსკონდენსაზან)

კი მოკლავდა მას... ლ მიხვებოდა ის ჩვენზე უფრო... დია ცოდვა, ცოდვა, გვიგებენ, დავილუპებით...

— შეილო, ის მე ვიცო, რა ცოდვაა... თუ რამე ცოდვა იქნება, ჩემს კისერზე იყოს, მე მქონდეს, ნუ გეშინია... არც არცინი გვიგებს, იმის ჯავრი ნუ გაქ შენ...

უთხრა ეს სიტყვები შეილს, მოჰკიდა ხელი, შეივანა სახლში და ჩურჩულით მისცა ხელში საწამლაოთი სახე კიჭი.

— შეილო... წადი მიუტანე. მეც ქა წამოვყობი... წამალია თქვა, უთხარი... შენ ნურაფრის ჯავრი გაქ... არ შეგეშინოს... მე ავერ არავარ! თუ რამე იქ

გეჰეის ნგეჰა.

— რა იყო, რა დევებართა? — ჰკითხა ცოლმა ლუკიას.

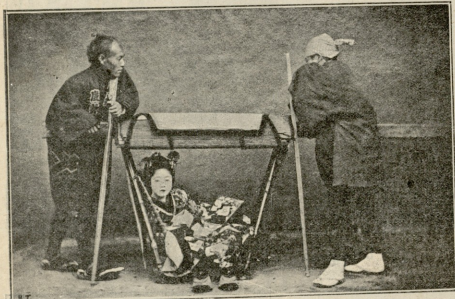
— ის... შენი ავათ-ყოფობის ეშინია და... იმიზე... — მოასწრო ფეროსინემ.

— შე რა მიკრის... რა... რვის ეშინია?

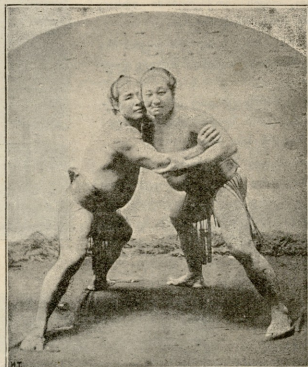
— ა, შეილო, მიეცი წამალი... შენი ხელიდან მინაცემი უფრო მოუხებია...

— მომეცი, შენი ჰირიმე, შენი ხელით, უფრო. მომიხებია — უთხრა მინადორამ მარს.

გონება დაბნულს

შუქლებულ აბთხელ ქალს სეიანიბა ტრანსტრეგანდით.

აბთხელ ფალეუგებს ჭიდაობა.

ნება, ჩემს კისერზე იყოს... ა კიჭა, მოკლე ხელი...

— დია, მეშინია... მე ვერ ვიზამ, შენ ქენი...

— კი ვიზამ, შეილო, მარა შენ ქა ჯობია... შენ... შენდგან მტანილ წამალს უფრო დღევს...

— დია, დამანებე თავი, საცხა გადავარდები... რაა ეს, რას გავს ეს... შენ ქენი, შენ... მე... არა... არა...

— ჩუ, შეილო, ბევრს ნუ ლაპარაკობ, თვარა გვიგონებს ის რწყველია... მოკლე ხელი, აა, მალე, მალე!

ლუკიას არ უნდოდა თავის ცოლისთვის თავის ხელით საწამლაოთი მიეცა, მაგრამ დედამ არ დაუჯერა და ძალით აასრულებინა თავის სურვილი.

— აა, შეილო, წამალი მოგიტანეთ... დაიჯე. — უთხრა ფეროსინემ მინადორას, როცა უკანასკნელის ლოგინთან ხელში საწამლაოთი მივიდა ლუკია, რომლის გულშიც გენია იყო. — აა, შეილო, მიიღე. — კვლავ გაიმეორა ფეროსინემ.

ლუკიამ მხოლოდ ხელა დაინახა თავისი ცოლი, რომე შეიცი მშვიდისა და მწყნარის გამოეტყველებით იწვა თავის ლოგინში და მართალის გულით უტკერდა იმასთან მისულ ჯალათებს. შეებრაღა ლუკიას ცოლი, უნდოდა წამოეყვირა:

— აა, გაიქცი, გწამლაოთა, მაგრამ ამ დროს დედამ თავი სებაურად გადახზა და ყველაფერი დააფიქრა, ხელი აუკანკალდა, სიტყვის თქმას ვერ ახერხებდა. საკმარო იყო ცოტა რამ მიხვნი, რომ წამოეყვირა, აადაიანს ეწამლაოთა, მაგრამ დედის სახე ახერხებდა. წარმოუღა მიფილი თავისი ცხოვრება კოლიან გატარებული, კოლიან აღურსი, სიყვარული, ამიჯორა, აღშფოთდა უტან იმის გული, აერია გრანობანი, რაობიბი კრამობიბთ აივსა და ის იყო უნდა საწამლაოთი

და უგრძობელ ლუკიას დედამ წამალი გადასცა, იმან კი აბთხენის შემდეგ კოლს გადასცა.

— აა, ხო გვათავით ყველაფერი... აწი გათენებამდი მოკეტება. — უთხრა ლუკიას დედამ, როცა კმა გამოვიდნენ, და კიდევ მოუყვა მომავალ ბედნიერებასა და ცხოვრებაზე, რომ გავხალისებია შეილო, მაგრამ ლუკია იმას ყურს არ უბღებდა.

— თელაყური გექონდეს, აწი მალე აწიილიდება... იმდონი ვეცადოთ, მეზობლებმა არ გავვიგონ... რაცა მღერითა, წუშა და ვერ გვიგონებენ. — ამ სიტყვებით მიუჯდა ფეროსინე შეილს და დაუწყო ტკბილად მუსიკათი.

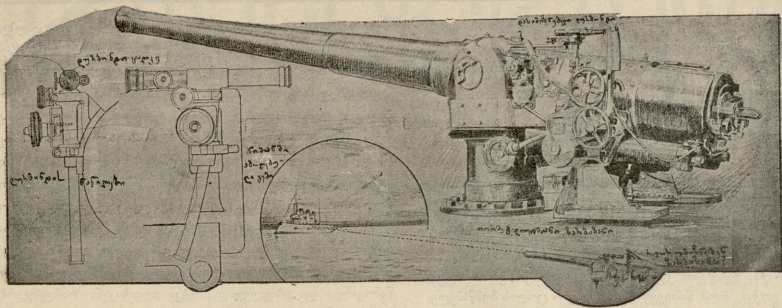
ლუკიას სინიდისი ჰქენჯნოდა, სტანჯავდა, რომ თავის ცოლი მოსწამლა, ასეთი საზოგადოება ჩაიღინა, მაგრამ, გულამ დედის მორჩილი, ეხლც იმას უნდა დამორჩილებოდა და ძალაუნებურად ლაპარაკისათვის უნდა ყური დაეგონა.

— მიშველეთ, მიშველეთ!... გაისმა კოტანის შემდეგ გულის გამეშვარაეი ხმა მინადორასი.

— რა იყო შეილო, რა დღემართა? — შორეულგობით ჰკითხა ფეროსინემ რძალს და განცვივებული სახე მიიღო.

ლუკიაც ატყვემუბულო მისწერებოდა ცოლს... — კველემი... რააველ... — კველემი... რააველ... — ლუკია, რაა დამგლოჯა... — ლუკია, რაა დამგლოჯა, შეილო, სად? — მუტელში მგლეჯს რაღაც... მიშველეთ... დემეხბარეთ... დილუ...

მინადორა ბნედა მოსულივით იტანჯებოდა: სახეს იკა-

თორმეტ ლემიანი ზარბაზნი და მისი მოწყობალება.

„ვი ჩემი ბრალო... რას შევცარი ამს.“ — ბუტბუტებდა ლუკია. გენია იყო იმის გულში. რა ენა, არ იცოდა. თავის ხელით მოწამული თავისი ცოლი გველივით იზღაზნებოდა ლოგინზე. შხად იყო ამ წამში ღედის ხორცი შეეკამა, თავისი თავი ლუკია-ლოკმად დაეგლოჯა. ჩაჰკონდა მომაკვდავ ცოლს და ეთქვა ყველფერი, ელიარტნიბა თავისი დანაშაული იმის წინაშე.

— მიშველეთ, მიშველეთ! — ესმობი ლუკიას ყურებს ეს გულის ავგებობივი სიტყვები, რომელიც ისრებივით ერკობოდა გულში.

ფეროსინეს ძალიან შეეშინდა და შეეცოდა კიდევ ასეთ სატანჯველში მყოფი ადამიანი. ესლა, მხოლოდ ესლა დინახა ცხადად ის სახიზრება, რაც ჩაიღნა, მაგრამ გვიან იყო...

ბეგრი იტანჯა მინაღობამ, სულ ხორცი დაელოჯა, ტანისამოსი დაიხია, სახე საშინლად დაეპარნჯა. გათენებსას მინაღობამ საშინელ ტანჯავში დალია სული. მიკვადუნული ჩვეულებებისმებრ მესამე ღდეს მიაბაგეს მიწას, ისე რომ არავის არ გაუგია, რაც მოხდა.

17

მეოთხე დღე იყო, რაც ლუკიას გულში საშინელი ქარიშხალი მობოქრებდა. ადამიანი რაღაც გამოუჩვეველმა ბურუსმა შეიპყრო, რაღაცამ დაიშინა, შეშობა. ისე გარნობდა თავის, თითქმის იმისი სულ-გულისათვის ვინმეს რკინის საღებები შემოკვას და შეუბრალბლად დაეპურტებინოს. მისი სულ-გული მოურჩენელის იარებიით იყო დაფარული. მისი გული თითქმის გაბურტებულ დანით ვინმეს შეუბრალბლად დაეცერიოს, დაეკუწოს.

ასეთი მდგომარეობა მას ნებას არ აძლევდა შეგნებულად ეგლო, ემოქმედნა... რად მილი-შობილიდა არ ლაპარაკობდა, თვითონაც არ იცოდა, რას ჩაიღობდა ვერ გაგეო, ანგარიში ვერ მიეცა თავის თავისათვის. საშინელ, აუტანელ მდგომარეობაში იყო ლუკია. არ იცოდა, რა ხდებოდა იმის გარშემო, არ იცოდა რამ დაამბობდა და გაალოდა იმისი გული ასე, რომ მის სხეულში არ ეტეოდა და მიწასთან გასწორებს უპირებდა. ვით იუდა ისკარიოტელს, მეფუფის გამცემს, ისე ლუკიას თვალ წინ, ყოველ ფეხის გადადგმავზე, ყოველ წამს მოუშორებლად ედგა თავის ხელით მოწამული ცოლი, რომელიც საშინლად იგრიბებოდა ლოგინზე... ყოველ წამს ესმობდა გულის გამგებობივი სიტყვები: „მიშველეთ... მიშველეთ.“ ედგა თავისი ცოლის სურათი წინ და ასეთ მდგომარეობაში მყოფის გულზე არაფერ შთაბეჭდილებას არ ახდენდა. ჰხედოდა ასეთ საშინელგულში მყოფ ადამიანს და იოტის ოდენა თანაგრძობასაც არ უშეცდა. ვერ გაგეო თვითონ, რად იტანჯებოდა, რად ეტანჯებოდა ცოლი. იმის ყველაფერი ის ჩიოვობივითადა იტანჯებოდა.

შველო... მიშველო,“ განუწყვეტლივ ესმობდა გულგაქავებული მოწამულელის, მაგრამ, ვით კედელს ცერკვი, ისე იმას არ ეცარებოდა ეს სიტყვები.

შე ჩასავალით იყო. იმისი ცხოველ-ყოფილი სხივები ალტაცებით ეღერეს-ეთამაშებოდა გორაკებს და თითქმის ეძენ-ღებოდათ მათი მოშორება, თითქმის არ უნდობდათ იმისი ბნელაში დატოვება. შრომით დაქანტული ქვეყნა თან-და-თან მოსვენებას ძღვოდა, თან-და-თან სიწმე იცავდა ბუნებას და წმინდა, კრიალა ნაში ნელ-ნელა ლობობივებით ეკვებებოდა მცენარებს. ვეგებრთელა ცის გუმბათი ნელ-ნელა ფერს იკრავდა, ლურჯდებოდა და თავის სიღრმიდან, ვით მჭირფას მარჯლიტ შეიღებს, ძირს ქვეყნის დასანახავად მოციმიკიმე ვარსკვლავებს აწენდა. რაღაც ჰარმონია და სიხარული იყო ცაზე დაც კი, ყოველი. მათობი თითქმის ალტაცებით უღებოდა თავის მშველელს. დაიღ, იმედის მომგებელი, გამახვევებელი სურათი იყო, ძალაუნებურად ააფროვანებდა კაცს, ახარებდა.

უქტებოდა ლუკია ამ სურათს, მაგრამ ჩირადაც არ მიანდა იგი. სულაც არა ჰგარნობდა იმის სიღიდეს, სიმშენიერებს. იმას წინ ედგა მხოლოდ თავის ხელით მოწამული მინაღობა, რომელიც სახარლად ლოგინზე იგრიბებოდა და განუწყვეტლივ ესმობდა: „მიშველეთ, მიშველო.“ — დაიბ ლუკია სრულებით არ უნაღობდა ბუნებას ამ სურათისთვის.

— შელო, რა იყო, რამ მოგაფუნა? — კითხვა დედამ, რომელსაც სახებრდაც შენანების გამოხეტყველება ჰქონდა, მაგრამ სკდლობდა არ დაბოგებოდა.

ქუჩა მუკავში.

ლუკია კუნძზე იჯდა, მიწას დასწერებოდა და ღდეს ჰა-სებს არ აძლევდა.

— მა... რა... იყო? — წამოიღულღულა ლუკაიამ გამოფხზღების შემდეგ.

— რა იყო დია და ნუ მოგიწყენია... რას ჯავროფ... საჯავრო აქნობამდი გქონდა, თვარა აწი კი არა!..

ლუკაიამ მზოოდ ოხრით უბასუბა დედას და უსიკუბს-ლო და გამოფეილის თვალებით ვადაჰხედა. მიცვალებულის გასვენების დროს ნახპარ ნიეთებს მეზობლის რამდენიმე ქალი აღფედა, რომენდიც გულით იბრალებდნენ ლუკაიას.

— საწყალი... ვი შენი ცოდა, — სიტყვა ერთმა.

— უღაროვით დეთიფენ საწყლები. — დაუმტა მეორემ.

ლუკაი კოტათი გამოირკვა, ზევით ადგა. დააპირა აქეთ-იქით გახედ-გამოხედა, მაგრამ შერცხვა, დიწყა. გახსენდა ის დრო, როცა ცოლს საწამლაფი მისცა და ტანში ვაპზრიალა, გააგრეოლა, მუხლებმა კეცა დაუწყეს, მხად იყო, ერთი სიტყვა ვინმეს ვთქვა. რომ წამოფეიანა: „მე ვარ ცოლის მოშპმეფელი, მოწკალით, მაწამეთია.“ დარწმუნებული იყო, რომ ყველამ იცოდა ასეთ სახარელ საქციელის ჩადენა, დარწმუნებული იყო, რომ დიღუბა სულით და ხორკით სამუდამოდ და იმას ვერფინ იხსნიდა. ვერანა, ხე, ტყე, მინდორი, ქვა, სულიერი და უსული ყველა იმაზედ ფიქრობდა, იმს დასკინოდა, იმსაა ჰკიცხავდა. თავისი თავისაც ეშინოდა, სცხებოდა.

— რა იყო შეილო? იცმარე, რაც იყო, იყო, მადლობა ღმერთს... შეგვეწია ხო ღმერთი, ხო ხედვ საქმე კარვად წეციადა, აწი ვინ გეივებს, აწი ოროპცი დღეის იქით შავებს ვა-

გამროფ და ცოლს ვითხოვ. არ უყუ-რებდი გასვენებაზე რავე ვიმზრდენ ძღაბებო? შენ ვისაც ისტრებ, ყველმე წამოგყობა. შენ იმის ჯავრი ნუ გაქ... შენ ოღონდ ნუ მეიწყენ და... რა იყო მინადლორე? მაგისანა ქალს ქალი არც ქე ქვია: ლამაზი არ იყო და არაფელი, შეილი მას არ აყიდა და ბზითები არ ქონდა მინადამინც. ერთი გამხდარი, გაჩივიტებული ქალი იყო, გაზდილობა არ ქონდა და არაფელი... ოო, მას წოუწყედა სული, სხვა ქალი რო გვეთხოვა, ახლა სამი შეილის პატრონი იქნებოდა, შეილი-შეილები მეყოლებოდა... მაზედ ათას წილად უყეთეს ქალს ვითხოვ, მზითემსაც ეიღეფ და ფულსა-საც...

ლუკაია ჩუმად უსმენდა დედას. დედის სიტყვები და მომავალი იმის გულში, ვით შეგზნელით მოცულ ღამეში ეღვა-ქუბილი, შიშის ხარას ჰხადებდა.

— დია... მომკილდი... დამეკარგე აქედან!

— რა იყო, შეილო! ნუ შეშინდები, მოგიკეტეს დედაშენი... ესაა მინადლორავე უფრო მიყვარხარო, რო მითხარი?

დაღამდა. კაშკაშა მთვარე წყნარად, შედიდურად მისრიალებდა და უსრულებელ ცის სიგრცეში. სიჩუფე იყო, სდუმდა ყველაფერი. ლუკაიას სახლში სინნელ იყო, მასთან იღუპალი და რაღაც მძიმე სიჩუფე სუფეფდა. ეს სიჩუფე-სინნელე ოორკე. ცემდნენ ლუკაიას დარდ-ვიარამს. პირადმა იწვდა და თვალ-წინ ეღვა თავისი

ყველაფერი: აწყო, მომავალი, დედა და საესებ. თი მეცა ცოლზედ ფიქრებს. რა არ იფიქრა, მაგრო არ აწონ-დაწონა საქმე, როგორ იმართლა თავი, მაგრამ ერთი და იფეე პასუხი ესმოდა: „ღანაშვედ ხარ, დამნაშავე... ცოლის მოშპმეფელი“. წარმოუღვა მთელი თავისი წარსული, ცოლთან ნეტარება, ცხოვრება, დღის უყმები ხასითი და ბოლოს ასეთის საქმის ჩადენა და ცხარე ცრემლები გადმოსცივდა. რაღაც პარტოობა, სიკალიერე იგრაწი, არსაიდან იმეფი, არსაიდან სიხარული იმის გულში არ იყო. აქ იბრჯებოდა და იქაც უსათუოდ ჯოჯოხეთს ელოდა, როგორც ცოლის მკვლეელი. შეეზიზა დედა, როგორც იმის ასეთ სატანჯევი ში ჩამედები. ლოგინზე ვერ ეტყოდა, ვერ დებობდა, გულ გაგლეჯას უპირებდა. კინაღამ წამოვიარდა და გასაგლეჯელ გექცა დედისაკენ; რამდენჯერმე კიდევ წამოიწია ლოგინიდან. თვალწინ ეღვა ცოლის სახე და მოსვენებს არ აძლევდა.

მეორე დღეს ლუკაია ჩამოხზავალი იპოვნეს.

მაღაქაშაყაღა..

— თითქო გაზეფას ჰგავს ეს ფურცელი, ვერ გამოვა რა არის ამაში სასცადლო, რომ ვეფლა იფინა?!